

Послиједњих година на просторима који су вјековима припадали Србима, а који су и данас, ван сваке сумње, српски етнички простор, одвијају се два паралелна процеса: с једне стране насилно одвајање и буквално отимање Косова и Метохије од Републике Србије, а с друге, у исто вријеме, покушај разградње и развлашћивања Републике Српске. Све у циљу како би се по жељи бошњачког народа створила унитарна – централизована – Босна и Херцеговина. Јака брана и запрека таквим настојањима требало би да буду Резолуција 1244 Савјета безбиједности УН, када је ријеч о Косову и Метохији, и Дејтонски мировни споразум из 1995. године, када је у питању Република Српска.

Реално, дејтонски споразум требало би да је дугорочна и поуздана заштита српској Републици у Босни и Херцеговини. Не само зато што су га потписале све водеће земље међународне заједнице, такође сусједи Србија и Хрватска, већ и ради тога што се на начелима и одредбама Дејтонског споразума темељи читав уставно-правни и државно политички систем Босне и Херцеговине и њена два ентитета – Републике Српске и Федерације БиХ.

Покушаји преобликовања БиХ

Нико у Републици Српској не спори да је овако структуисана Босна и Херцеговина тешко одржива, јер је правно лоше уређена и економски нерационална, али је свима јасно да се овако негативни атрибути могу да односе само на бошњачко- хрватски ентитет, који је створен Вашингтонским споразумом још у току рата и који се зове Федерација БиХ. Тај ентитет чини 10 кантона, од којих сваки има своју владу, скупштину, своје ministre и посланике, комору, синдикат и разноврсне институције. А све то, опет, и на нивоу Федерације БиХ! Тако испарцелисане територије са прегломазном управом, превеликим и скупим чиновничким апаратом вјероватно да данас нема ниједна земља у Европи.

Да су у питању само ове околности и само тај неадекватно уређени ентитет, онда би настојања Европске заједнице и њених овдашњих представника око редефинисања уставних рјешења за БиХ била разумљива и прихватљива. Међутим, у позадини свега што би требало да чини уставну реформу налазе се скривене (а ипак провидне) намјере да се комплетно преобликује постојећи државно-правни систем БиХ. По многим индикацијама и процјенама, то би подразумијевало и територијалну прекомпозицију

земље, што је за Републику Српску потпуно неприхватљиво.

Жеље и апетити за такав вид уставних реформи нескривено суе изражени и код Бошњака и код босанских Хрвата. Бошњаци – односно овдашњи муслимани – теже ка унитарној и грађанској БиХ, у којој би они као већински народ имали главну ријеч и одлучивали о свему, док Хрвати желе свој засебан, трећи ентитет, рачунајући истовремено на дио територија у Републици Српској и централној Босни гдје је настањен дио хрватског живља.

Комплетна истина и оно суштинско у уставној реформи за Бошњаке било би гашење Републике Српске, што они и не скривају, док Хрвати желе да се издвоје из заједнице (ентитета) са муслиманима и формирају свој самостални државно-правни блок.

Ако је по Дејтону, све је то могуће, али уз услов да се постигне консензус (општа сагласност) сва три народа. А тога нема и тешко да ће га икад бити ако се инсистира на тако радикалним и за Србе неприхватљивим промјенама.

Измуђена и наметнута рјешена

Процес постепеног развлашћивања ентитета, односно преношења појединих надлежности са републичких на централне (заједничке) органе БиХ тече већ годинама, а преломни тренутак био је 2001. године, када је у уставна документа БиХ и оба ентитета унесена одредба о конститутивности три народа у БиХ – Срба, Бошњака и Хрвата. Они који систематично и аналитички прате ове токове сматрају да је увођењем конститутивности у државно-правни систем земље отпочео процес ограничавања и слабљења суверености Републике Српске. Нема сумње да је то одиста тако. Јер, верификација мултиетичности ентитета била је главни повод за садашње измјене ентитетских обиљежја, републичког грба и химне, празника, а донедавно и не ријетко, тражена је измјена и самог назива Српске!

Ма како чудно изгледало, слабљењу (умјесто јачању) Републике Српске много је допринијела међународна заједница, оличена у Савјету за имплементацију мира и високим представницима. Они су се овдје смјењивали и, користећи тзв. „бонска овлашћења“, наметали су одлуке какве су хтјели. Уз обавезу да без поговора, без права

Коме треба уставна квазиреформа

Пише: Драгиша Спремо
четвртак, 29 април 2010 18:20

на приговор, безусловно изврше сваки њихов налог. Тако су створена многа заједничка тијела и централизоване институције, међу којима су Државна гранична служба, Управа за индиректно опорезивање, Јавни радио и ТВ сервис и друга.

Много шта је промијењено и наметнуто и у законодавној сфери. Према неким показатељима, који су у јавном оптицају, више од половине свих закона и одлука битних за функционисање Босне и Херцеговине као државе наметнули су високи представници. То значи да такви акти, са снагом закона, нису прошли кроз нормалну демократску процедуру у парламенту и регуларно усвојени, већ су донесени једнострано, уз обавезујућу примјену.

Велики и разноврсни притисци на власти и политичка тијела у Босни и Херцеговини, а нарочито у Републици Српској, чине се и у вези са хипотетичком могућношћу укључења БиХ у евроатлантске интеграције. То се користи као непосредан повод за разна условљавања. На такав начин је остварена реформа одбране – успостављена је јединствена војска, иако заједнички војни органи нису предвиђени ни Уставом БиХ, ни одредбама војног анекса Дејтонског споразума.

Поставља се, дакле, питање коме је и зашто (у БиХ и међународној заједници) потребна уставна квазиреформа? Промјене које би значиле поништавање Дејтона, ново прекрајање БиХ и централизацију земље.

Срби то свакако не желе, нити ће допустити да тако буде.